

Posudek na diplomovou práci Fakulty humanitních studií UK v Praze

Autorka práce: **Bc. Ludmila Kavánková**

Název práce: **„Potravní strategie nativních etnik na třech typech tropických ostrovů v oblasti Indonésie a Oceánie: *Siberut, Tikopia, Pingelap*“**

Oponent: Ing. Michael Bartoš, CSc., Zemědělská fakulta Jihočeské univerzity, katedra agroekologie, České Budějovice

Předkládaná diplomová práce je založena na třech případových studiích, které byly vytvořeny pomocí sekundární analýzy dostupné odborné literatury. Tyto studie popisují tři, navzájem oddělené domorodé kultury existující na izolovaných ostrovech Jihovýchodní Asie a Oceánie a detailně popisují jejich způsoby hospodaření a využívání místních přírodních (ekosystémových) zdrojů.

Výkladovým rámcem celé předkládané diplomové práce je trvale udržitelný život, v jehož kontextu se autorka snaží popsat životní strategie jednotlivých domorodých etnik. Využívání přírodních zdrojů je u všech vybraných etnik limitováno jejich kapacitou a možností jejich regenerace – jinak by samozřejmě kultury izolované od okolního světa nemohly přežít do dnešních dnů. Tato tradiční opatření omezující tlak člověka na okolní ekosystémy jistě fungovala i v našich středoevropských podmínkách do období před „průmyslovou revolucí“ a je přínosem práce, že tyto skutečnosti vysvětluje na doposud existujících kulturách. Naše současná euroamerická kultura se zcela vědomě brání být omezována přírodou (slogan „poručíme větru dešti“ se zdá být dnes již úsměvný, ale platí dodnes). Z tohoto důvodu považuji za nejzdařilejší kapitolu „diskuse“, v níž autorka uvádí životní strategie domorodých etnik a jejich dlouhodobé uspokojování základních existenčních potřeb. Lze tak objevovat paralely mezi kulturami „primitivními“ a současnými „vyspělými“. Bohužel naše kultura již ztratila bezprostřední kontakt s přírodou.

Hypotéza není v práci explicitně vyjádřena, lze jí však z textu implicitně určit jako otázku „*zda přírodní národy opravdu žijí v souladu s přírodou a splňují tak kritéria v současnosti chápané trvalé udržitelnosti*“.

Použité metody, jako je sekundární analýza dostupných dat a to jak kvalitativních tak i kvantitativních i metody srovnávací, byly pro tuto práci vhodně zvolené a plně využité.

Práce má více jak 120 stran textu spolu s přehlednými přílohami. Zůstává však otázkou, zda některé pasáže práce by nebylo vhodné zkrátit, případně vypustit (viz připomínky). Počet použité literatury je rovněž značně rozsáhlý (i když k jejímu výběru mám určité připomínky - viz níže) a její použití a citace odpovídá zcela požadavkům kladeným na práce podobného charakteru. Práce je přehledně členěna do jednotlivých kapitol, z nichž mnohé však mají zbytečně dlouhý a vysvětlující úvod.

Přínos této práce spatřuji především v tom, že na zcela praktických příkladech (sice pro nás ze vzdálených a exotických končin) jsou ozřejmovány principy trvalé udržitelnosti. Práce tedy (její vybrané části) mohou sloužit i jako podkladový materiál pro další badatele i jako studijní materiál ve výuce trvale udržitelného rozvoje/života.

Dále za velmi přínosné považuji přehledné tabulky a seznamy jednotlivých pěstovaných plodin a lovených/chovaných živočichů sloužící jako potravní zdroje uvedeným etnikám. Uvedení jednotlivých druhů v anglickém, latinském i místním jazyce může velmi dobře sloužit i dalším zájemcům v tomto oboru. Také přehledně uvedené nutriční hodnoty jednotlivých místních poživatin lze využít v dalších srovnávacích studiích potravních strategií.

Připomínky k práci:

- Název diplomové práce je **Potravní strategie nativních etnik ...**, avšak vysvětlení pojmu „potravní strategie“ jsem v práci nenašel. Tento výraz se poprvé v práci objevuje až na straně 74: „Již v době, kdy přišli na ostrov Evropané, byla tikopijská potravní strategie založená hlavně na využívání stromů a áronů.“ A to je málo. Vždyť vhodné literatury existuje celá řada (viz příloha). Z tohoto důvodu bych spíše zvolil název práce např.: „*Studie životních strategií tří izolovaných domorodých etnik (na základě za sekundární analýzy dostupné odborné literatury)*“
- V práci jsou často používána příliš komplikovaná souvětí, která čtenáři ztěžují sledovat hlavní myšlenku textu. Občas se mi jevilo nadbytečné používání novotvarů či cizích slov: jako příklad uvádím např.: *Lokální vědění domorodých zemědělců = místní znalost (?)*
- V začátku téměř každé kapitoly jsou příliš obsažné pasáže zdůvodňující jednotlivé pracovní kroky a často i nadbytečné sebehodnocení. Hodnocení práce přísluší spíše čtenáři, školiteli či oponentovi. Např.: „*Myslím, že všechny tři případy se mi nakonec povedlo vhodně vybrat ... Podrobněji se k tomuto tématu ještě dostanu v příslušných případových studiích, na které čtenáře tímto odkazuji*“ nebo „*lze můj přístup bez rozpaků označit za ...*“, případně „*Pokud je mi známo, nebylo obdobné téma zatím nikde jinde v českém univerzitním prostředí zpracováno, a dovoluji si proto tvrdit, že již pouhá systematicky pojatá syntéza faktů o třech mnou vytypovaných ostrovech zaměřující se na tamější využívání ekosystémových zdrojů jejich obyvateli by byla inovativním přínosem*“
- Přestože autorka uvádí v začátku své práce, že vychází z literatury sedmdesátých a osmdesátých let minulého století, pak zcela postrádám odbornou českou literaturu, která v té době byla publikována. Namátkou uvádím: *Wolf, J. (1970): „Poslední svědkové pravěku“*, Svoboda, Praha; *Brinke, J. (1971): „A znali jen kámen. Mladá fronta“*, Praha; *Stingl, M.(1976): „Neznámou Mikronésii“ a další, případně český vyšlé zahraniční tituly (viz příloha).*

Otázky:

- 1) Prosím zdůvodnit tvrzení/domněnku autorky ze strany 8: „*Na tropický podnebný pás jsem se zaměřila hlavně proto, že tamější klimatické podmínky lidem umožňují žít ve velmi těsném vztahu s přírodou*“. Vyplývá z toho, že například Inuité či původní obyvatelé Ohňové země (kmen Ona či Yamaná) nemohou žít v těsném vztahu s přírodou?
- 2) Co bylo druhým kritériem v kapitole „*Kritéria výběru tří případových studií*“)
- 3) Dále bych prosil stručně charakterizovat antropologii a antropologický přístup – očima současného mladého badatele (autorky diplomové práce)

4) Autorku práce bych požádal o vysvětlení pojmů:

- a. *Autarkní*
- b. *Oikózní*

Závěrečné hodnocení:

Uvedené připomínky oponenta nesnižují zásadně celkovou kvalitu práce. Práci tedy **doporučuji k obhajobě** a navrhuji bodové ohodnocení 14 (velmi dobře).

Ing. Michael Bartoš, CSc.

V Českých Budějovicích, dne 19. ledna 2010